

La dramaturgia docent

07/2009 - Filologia. La vida és un teatre. Una dita que lluny de semblar despectiva, resumeix la realitat humana diària. Perquè la vida és dramaturgia. Un concepte menys agressiu que evoca les diferents situacions comunicatives que les persones enfronten al llarg de la seva vida per tal de complir els seus objectius. I ho fan assumint rols i actituds que una situació concreta requereix, com ara, la vida del docent i l'àmbit professional i social on es desenvolupa. Identificar l'ombra dramàtica que és després de la vida universitària com a espai de docència, constituït per actors que conformen un discurs, és l'objectiu de la tesi següent. Una comparativa amb el món del teatre que demostra la naturalesa actoral de les situacions comunicatives.

Aquesta tesi pretén caracteritzar la docència i el teatre com a situacions comunicatives, i delimitar una perspectiva dramàtica per a l'anàlisi de la classe universitària i del discurs acadèmic oral.

La classe universitària és una situació social comunicativa, com ho és un ple municipal o un debat televisiu. El concepte de situació comunicativa és multidisciplinar; en una situació determinada, algú es fixarà més en els rols socials, un altre en els hàbits i valors culturals que es reproduïen en aquella situació, un altre en els registres i estratègies discursives, etc.

D'altra banda, en la situació comunicativa de la representació teatral entenem la dramaturgia com tot el treball que va del text a la representació i que inclou qualsevol dels mitjans utilitzats per concretar aquest text al damunt d'un escenari.

La superposició de la representació teatral a altres situacions socials és fàcil perquè en qualsevol situació comunicativa hi ha també uns rols comunicatius més o menys marcats, i que van associats a factors com l'espai, la regulació de l'ús de la paraula, etc. Podem aplicar, a més, el terme "dramaturgia" a qualsevol situació: és a dir, la dramaturgia serà tot allò que fem perquè una situació es produeixi d'una determinada manera. Com a actors d'aquestes situacions (seguint Erving Goffman), construïm una imatge determinada que volem presentar als altres: decidim què mostrem i què no mostrem d'aquesta dramaturgia.

Aquesta tesi planteja la comparació entre la docència i el teatre. Té l'objectiu de caracteritzar aquestes dues situacions comunicatives i de delimitar una perspectiva dramàtica per a l'anàlisi de la classe universitària i del discurs acadèmic oral.

El treball planteja inicialment una proposta de marc d'anàlisi vàlid per a qualsevol tipus de situació comunicativa. A continuació, sintetitza els trets identificadors de la representació teatral. I a la segona part, analitza un corpus de 15 classes universitàries, impartides per tres professors de diferents àrees de coneixement.

La conclusió de la tesi és que la perspectiva dramàtica de la docència inclou els elements següents: un model de delimitació dels rols docents (el professor com a actor, com a director d'escena, com a autor...); la visió dels paràmetres de la classe com a dramaturgia (i la valoració del grau de teatralitat d'alguns d'aquests paràmetres); el desglossament del discurs del docent com una doble articulació que combina el discurs de representació del món i el discurs dramàtic (que és el que explicita, en un grau i una forma propis de cada docent, els paràmetres de la situació; i finalment, la interpretació que fa el docent, la qual inclou els diferents llenguatges utilitzats (verbal i no verbal, i l'ús de suports audiovisuals).

Salvador Comelles

Departament de Filologia Catalana

Universitat Autònoma de Barcelona

"La dramaturgia docent. Una perspectiva dramàtica de la classe universitària com a situació comunicativa". Tesi doctoral presentada per Salvador Comelles, dirigida per Lluís Payrató Giménez, i llegida el 19 de març de 2009 a la Facultat de Ciències de l'Educació de la UAB.